

7.3. RECOMMENDATIONS FOR THE NATIONAL PROCUREMENT STRATEGY REPORT

GREECE

30/08/2014

Authors

Konstantinos Georgiou, EPTA

Andriana Stavrakaki, EPTA

Antigone Dalamagas, ERS

Contents

1. Executive Summary in English	3
2. Εισαγωγή.....	8
3. Στόχος	11
4. Μεθοδολογία	12
4.1. Ομάδες - Στόχοι.....	12
5. Προτάσεις Θεσμικών Ρυθμίσεων	14
5.1. Δημοσιοι φορείς	14
5.1.1. Χρήση Περιβαλλοντικών Τεχνικών Προτύπων	14
5.1.2. Η χρήση περιβαλλοντικών κριτηρίων ως κριτήρια αποκλεισμού	14
5.1.3. Εφαρμογή Περιβαλλοντικών Κριτηρίων Αξιολόγησης	Error! Bookmark not defined.
5.2. Προμηθευτές	16
5.2.1. Θεσμοθέτηση της ΑΚΚΖ και ΑΚΖ	16
5.2.2. Ενημέρωση Εκπροσώπων της Αγοράς.....	16
5.2.3. Χρηματοδότηση αγοράς	16
5.2.4. Προώθηση της Καινοτομίας	17

1. EXECUTIVE SUMMARY IN ENGLISH

In Greece, Law 3855/2010, set as responsible for the development of the National Action Plan for Green Public Procurement the Ministry of Environment, Energy and Climate Change (YPEKA), which in cooperation with other ministries and the private sector takes the necessary measures to implement it. The Law is currently under revision and it will be the General Secretariat of Commerce, Public Procurement Department that will be responsible for the GPP Policies.

The Interministerial Committee on GPP has the following responsibilities:

- ✓ preparation of an action plan to promote Green Public Procurement,
- ✓ Recommendations for any necessary regulation and modification of the existing legislative framework, where necessary, as well as taking the necessary measures to implement the relevant provisions for GPP.
- ✓ information material for suppliers of public and broader public sector, and other stakeholders,
- ✓ drafting environmental criteria or adopting those issued by the European Commission,
- ✓ the selection of products, services and projects for which environmental criteria will be used
- ✓ Evaluation, monitoring implementation and updating of the national policy and action plan

However, until today no actions are taken towards GPP or SPP in a central level including lack of a National action plan for GPP.

Recommendations

The recommendations developed by the BuildingSPP project activities are the result from discussions that took place during the meetings of the Procura+ Greece network, the training seminars, the one-day workshop with stakeholders, as well as other relevant events across Greece.

In brief, these meetings include:

- **The 8 SPP Network regular meetings** held on:
 - ✓ 20/6/2011 in Athens
 - ✓ 14/9/2011 in Larissa
 - ✓ 14/12/2011 in Thessaloniki
 - ✓ 16/12/2011 in Athens
 - ✓ 20/06/2012 in Syros Island, Cyclades
 - ✓ 2/10/2013, in Heraklion, Crete
 - ✓ 30/10/2013 in Rethymno, Crete
 - ✓ 08/05/2014 in Athens

- **The various training sessions held on:**
 - ✓ 03/10/2012 in Athens
 - ✓ 04/10/2012 in Athens
 - ✓ 29/11/2012 in Athens
 - ✓ 30/10/2013 in Rethymno, Crete
 - ✓ 21/03/2013 in Agia, Larissa
- The **one-day workshop with stakeholders**, which took place in combination with the 8th SPP Network meeting
- The **two EFFECT Seminars**, which took place under the auspices of the General Secretariat of Commerce:
 - ✓ 17/12/2012
 - ✓ 14/01/2013

The recommendations are listed below in brief as categorized in the report:

1) Contracting Authorities (Central, Regional and Local Authorities, etc)

A) Training and information centers should be established in a regional and local level of administration

For the promotion of the SPP, the National action plan should foresee the following:

- Capacity building events in national, regional and local level in the form of training seminars, info days, workshops, helpdesks, etc.
- Development of informational material and training packages
- Informative and dissemination events for introducing GPP/SPP to the general public, in order to also promote "green" products/services to the market through the private sector (provide incentives to the market for the production of "green products")

B) Integration of environmental technical specification in the e-procurement system

According to the Greek and European legislation, the technical specifications of products / services procured by the public sector may refer to international, European or Greek standards. Additionally, in Article 40 of Law. 4281/2014 it is mentioned that *"where the contracting authorities use environmental characteristics in terms of performance or functional requirements, they can use the detailed specifications, or, if necessary, parts of them, as defined by European or (multi-) national eco-labels, or by any other eco-label, provided that those specifications are appropriate to define the characteristics of the supplies or services /that are the subject of the contract"*

The use of environmental technical standards would be facilitated if these standards are integrated into the e-procurement system as uniform technical standards, so that contracting authorities can easily refer to them.

C) Environmental and social dimension in Exclusion criteria

The integration of the environmental and social dimension in exclusion criteria is also recommended. As defined by Article 43 of Presidential Decree 60/2007, Article 7 of EKPOTA and more recently in Article 68 of N.4281/14.

According to current legislation, a candidate cannot participate in public tenders (exclusion criterion) if inter alia the following grounds exist:

- Has been convicted by a judgment which has the force of res judicata in accordance with the provisions of the country in which the judgment was issued, of any offense concerning his professional conduct.
- Has been guilty of grave professional misconduct related to the subject of the tender or the professional capacity proven by any means available to the contracting authority.

Therefore, should a case of non-compliance with environmental or labor law (social dimension) is interpreted as professional misconduct under national law, this would enable the contracting authority to exclude a particular candidate from participating in public tenders.

D) “Greening” public works

Contracting authorities that are involved in public works should interact with the respective ministry (in Greece responsible is the Ministry of Infrastructure, Transport and Networks) on “greening” public works and to constant enrich the Greek Technical Specifications¹ in terms of enhancing environmental aspects and environmental protection measures.

2) Suppliers

A) Establish LCC analysis as a mandatory procedure during public tenders

LCA and LCC analysis is one of the most important tools that can improve public procurement in terms of environmental and economic criteria. Until today, it was quite common for Greek local authorities to procure products using as an award criterion the one of the lowest price, without taking into account the total LCC of the product/service. From the discussions that took place within the BSPP various events, the following statements were produced:

¹ The 440 Greek technical specifications that are obligatory to be followed in all public works were defined by Ministerial Decision ΔΙΠΑΔ/ΟΙΚ/273 (Official Gazette, No. 2221, 30/07/2012). These technical specifications provided details on the characteristics of all materials used in public works (also as part of Directive 89/106)

- During the procurement process, LCA and LCC analysis should be mandatory for products, especially for the ones that consume energy
- The evaluation criteria should be based and ranked according to the most advantageous price (value for money) – if possible in all cases
- In case that procurers need to implement at an early stage LCA or LCC analysis, this should be done without influencing the procurement criteria in terms of “specific” and “detailed” specifications that lead to specific product / service suppliers (in other words the way LCC is used must not be discriminatory and should not lead only to one supplier)

According to the contracting authorities, LCC should be mandatory for public procurement especially for energy-using products. For this reason, suppliers should also provide the following as mandatory information:

- The price of the product/service together with analyzed costs of delivery, installation, pilot operation, etc)
- The operating cost, energy consumption, service costs, maintenance costs, etc
- Costs generated at the end of life of the product/service such as disposal, end of process)

At the moment in Greece, LCC is taken into account only for the procurement of vehicles, due to Law 3982/2011 which transposed Directive 2009/33/EC.

B) Information of the market

Informational events, round tables and working groups (such as the events occurred during the Procura+ Greece network and working groups with suppliers) are necessary in order to constantly inform suppliers on GPP/SPP and the action plan of public sector towards “greener” and more sustainable products/services.

C) Provision of financial incentives

Funding schemes should be established for suppliers that want to certify their products/services in collaboration with international certification bodies (ISO, Ecolabel, ILO, etc).

D) Innovation through SPP

Promotion of innovation in products/services can be made through SPP. During the SPP project, Municipalities of Agia and Elefsina purchased new technology public lighting and specifically magnetic induction public lighting equipment. This technology is rapidly emerging and its characteristics are more advanced from EU GPP criteria with several positive outcomes, such as energy efficiency. Similar initiatives should occur for other products and services.

3) National Public Procurement strategy

A) Finalization of the National Action Plan

A draft National Action plan is under development since 2012 but no further progress is made until today. According to the Greek Law, the role of the Interministerial Committee is to promote GPP across Greece through the different levels of public authorities, from central to local administrative bodies. This main recommendations as regards the National Public Procurement Strategy are the following:

- The Interministerial Committee should inform and communicate changes in procurement law regarding GPP or SPP in due time
- Integration of environmental criteria into the new e-procurement platform is necessary
- Environmental criteria sheets or unified technical specifications in Greek (if possible according to EU GPP criteria) should be developed for the most commonly purchased products
- Priority products / services for GPP need to be selected
- Dissemination of the GPP/SPP across the public sector is necessary; therefore, the organization of informational and training events, workshops, round tables, public consultation should be foreseen in order to develop and implement in due time GPP in Greece.
- Environmental criteria should have specific award points during the procurement and extra points should be given to products and services, whose characteristics are better than the minimum set in technical specifications.

B) Promotion of Joint Procurement

Framework agreements or centralized procurement through the General Secretariat of Commerce can create economies of scale and thus will facilitate the use of green and social criteria in public tenders.

C) The central government should integrate social criteria in the national funding instruments

Social aspects should be included in the national funding instruments. This was the joint declaration by the contracting authorities during the events Procura+ Greece. Participation in co-funded programs (under the NSRF and the new NSRF) should promote the use of social criteria from the public sector.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο λειτουργίας της ΕΕ το κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να ενσωματώνει στην εθνική του νομοθεσία τις Οδηγίες που ορίζει η ΕΕ και να δέχεται τους Κανονισμούς που εξάγει αυτούσιους προκειμένου να ακολουθείται ένα ενιαίο νομικό και θεσμικό πλαίσιο. Όσο αφορά τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, η παραπάνω νομοθεσία, εντάσσεται στο ελληνικό δίκαιο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εναρμονίζεται με τις υπάρχουσες συνθήκες στην ελληνική οικονομία και κοινωνία και με μακροπρόθεσμο σχέδιο την επίτευξη των στόχων που θέτει η ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική.

Από την 23η Ιουνίου του 2010, με το Νόμο 3855/2010, ως επιστεύδον Υπουργείο για τη Χάραξη Εθνικής Πολιτικής και Εκπόνησης Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων ορίζεται το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), το οποίο σε συνεργασία με άλλα Συναρμόδια Υπουργεία και φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των ΠΔΣ στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Με βάση το Νόμο αυτό συστήνεται ενδεκαμελής Διυπουργική Επιτροπή, με τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- ✓ την εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων και την υποβολή προτάσεων για τη χάραξη εθνικής πολιτικής
- ✓ την έγκαιρη ενημέρωση των προμηθευτών του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και άλλων ενδιαφερομένων,
- ✓ την εξέταση σύνταξης περιβαλλοντικών κριτηρίων ή την υιοθέτηση αυτών που έχουν εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- ✓ την επιλογή προϊόντων, υπηρεσιών και έργων στα οποία θα εφαρμοστούν περιβαλλοντικά κριτήρια,
- ✓ την αξιολόγηση, παρακολούθηση της εφαρμογής και επικαιροποίηση της εθνικής πολιτικής και του Σχεδίου Δράσης
- ✓ την εισήγηση προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και τον αρμόδιο Υπουργό κάθε αναγκαίας νομοθετικής ρύθμισης και τροποποίησης του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, όπου απαιτείται, καθώς και της λήψης των αναγκαίων μέτρων για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις και την πραγματοποίηση του σκοπού τους,
- ✓ την εισήγηση προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και τον αρμόδιο Υπουργό της πρόσκλησης ειδικών εμπειρογνομόνων και επιστημόνων οι οποίοι ασχολούνται με την έρευνα σε θέματα που άπτονται του σκοπού της Επιτροπής με σκοπό την τεχνική και επιστημονική υποστήριξή της,
- ✓ την εισήγηση προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και τον αρμόδιο Υπουργό, της ανάθεσης μελετών και προγραμμάτων, για την προώθηση της εφαρμογής των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων και του έργου της Επιτροπής, της οργάνωσης ή συμμετοχής σε σεμινάρια, προγράμματα, διαλέξεις ή δημόσιες συζητήσεις για την ενημέρωση, την ανάπτυξη και διάδοση των αρχών και εφαρμογών των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων.

Το νομικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες προμήθειες σήμερα στην Ελλάδα παρουσιάζεται παρακάτω. Οι οδηγίες 2004/17/EK & 2004/18/EK της Ε.Ε. ενσωματώθηκαν αντίστοιχα στο εθνικό δίκαιο με τα ακόλουθα προεδρικά διατάγματα:

- ΠΔ 59/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ»
- ΠΔ 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ»

Επιπρόσθετα, οι κάτωθι νόμοι και οδηγίες ολοκληρώνουν το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το θεσμικό πλαίσιο των Δημόσιων Προμηθειών.

- ✓ ΠΔ 28/80 «Περί εκτελέσεως έργων και προμηθειών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως»
- ✓ ΠΔ 118/2007 «Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου (Κ.Π.Δ.)»
- ✓ ΕΚΠΟΤΑ (ΥΑ 11389/1993)
- ✓ Ν. 3316/2005 για την ανάθεση μελετών και τις αυτού τροποποιήσεις
- ✓ Ν.3669/2008 για την ανάθεση δημοσίων έργων και τις αυτού τροποποιήσεις

Πρόσφατα, οι Ευρωπαϊκές οδηγίες ενσωματώθηκαν εκ νέου στο Ελληνικό δίκαιο με τον Νόμο 4281/2014 (Μέρος Β' - ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ). Πιο συγκεκριμένα, τα ανωτέρω ΠΔ έχουν ισχύ μέχρι τις **28/2/2015**. Από **01/03/2015** εφαρμόζεται ο Ν. 4281/2014 (Μέρος Β' - ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ). Ο Ν. 4281/2014 καταργεί τα ΠΔ 59 και ΠΔ 60 και τις περισσότερες διατάξεις των λοιπών Νόμων και ΠΔ που διέπουν τις Δημόσιες Προμήθειες όπως αυτές περιγράφονται παραπάνω. Ο εν λόγω νόμος θα έχει ισχύ για όλους τους δημόσιους φορείς και για όλες τις δημόσιες συμβάσεις άνω των 2.500 ευρώ πλέον ΦΠΑ. Ο νόμος ενσωματώνει εκ νέου τις οδηγίες και όπου αυτές το ορίζουν επιτρέπει τη χρήση περιβαλλοντικών κριτηρίων κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

Οι ΒΔΣ σε εθνικό επίπεδο

Η Ελλάδα βρίσκεται στη φάση εκπόνησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις. Από την 23η Ιουνίου του 2010, με το Νόμο 3855/2010, ως επισπεύδον Υπουργείο για τη Χάραξη Εθνικής Πολιτικής και Εκπόνησης Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων ορίζεται το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), το οποίο σε συνεργασία με άλλα Συναρμόδια Υπουργεία και φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των ΠΔΣ στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Με βάση το Νόμο αυτό συστήνεται ενδεκαμελής Διυπουργική Επιτροπή η οποία είναι και αρμόδια για την εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

Αναγνωρίζοντας τη συμβολή των πράσινων δημοσίων συμβάσεων στην επίτευξη των στόχων της Αειφόρου Ανάπτυξης και την επιμέρους συνεισφορά τους σε τομείς όπως η εξοικονόμηση ενέργειας και η προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και την επιτακτική ανάγκη για μεσοπρόθεσμη εξοικονόμηση κόστους, τίθενται οι παρακάτω στόχοι για την τριετία 2012-2015 στο παρόν σχέδιο δράσης:

- ✓ Σταδιακή εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων στις πράσινες δημόσιες συμβάσεις προϊόντων και υπηρεσιών με θέσπιση επιμέρους στόχων για τις διάφορες κατηγορίες δημοσίων συμβάσεων
- ✓ Ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων για το «πρασίνισμα» των δημοσίων έργων και τη διαρκή βελτίωση/αναθεώρηση των Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ) με ενδυνάμωση των μέτρων προστασίας περιβάλλοντος που ενσωματώνονται σε αυτές
- ✓ Εξοικονόμηση ενέργειας και σχετικού κόστους από την αγορά ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων
- ✓ Ενσωμάτωση της κοινωνικής διάστασης στις πράσινες δημόσιες συμβάσεις
- ✓ Ανάπτυξη δεξιοτήτων στις δημόσιες αρχές για τα οφέλη και τις δυνατότητες από την εφαρμογή των πράσινων δημοσίων συμβάσεων, διοργάνωση σχετικών εκδηλώσεων και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού
- ✓ Ενημέρωση των εκπροσώπων της αγοράς και των επιχειρηματιών για την πρόθεση του δημόσιου τομέα να προχωρήσει στο «πρασίνισμα» των δημοσίων συμβάσεων, αλλά και τα οφέλη που προκύπτουν για τους διάφορους κλάδους από την πιστοποίηση των προϊόντων και την προώθηση της παραγωγής περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων
- ✓ Προώθηση της καινοτομίας
- ✓ Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών εν γένει
- ✓ Θέσπιση δεικτών παρακολούθησης της επίτευξης των στόχων του σχεδίου δράσης και τη λήψη διορθωτικών μέτρων όποτε αυτό κριθεί αναγκαίο

Η εφαρμογή του σχεδίου δράσης αναμένεται να επιτύχει:

- ✓ Μείωση της κατανάλωσης των φυσικών πόρων
- ✓ Εξοικονόμηση ενέργειας και εκπομπών αερίων θερμοκηπίου
- ✓ Εξοικονόμηση κόστους
- ✓ Βιώσιμες μεθόδους διάθεσης των προϊόντων στο τέλος κύκλου ζωής τους
- ✓ Προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης στην γεωργική παραγωγή
- ✓ Ενίσχυση της ελληνικής «αγοράς» με την εισαγωγή περισσότερων κατηγοριών προϊόντων με «πράσινα» χαρακτηριστικά

Το σχέδιο δράσης απευθύνεται σε όλους του φορείς που είναι υπεύθυνοι για τις δημόσιες συμβάσεις και πιο συγκεκριμένα:

- ✓ Κεντρική Διοίκηση
- ✓ Περιφέρειες & Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
- ✓ Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- ✓ Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
- ✓ Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (πχ Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων)

3. ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του έργου BuildingSPP είναι η αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης στην Ελλάδα σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής των Βιώσιμων Δημόσιων Συμβάσεων. Η αποτίμηση γίνεται με γνώμονα την ετοιμότητα των Δημόσιων Αρχών να εισάγουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια στις συμβάσεις τους αλλά και η αναγνώριση της ετοιμότητας της αγοράς να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, η ομάδα του έργου διοργάνωσε ενημερωτικές συναντήσεις (SPP Network Meetings), εκπαιδευτικά σεμινάρια (training seminars) και συναντήσεις με εκπροσώπους της τοπικής αγοράς. Στις συναντήσεις, φορείς του Δημοσίου, κυρίως εκπρόσωποι Δήμων και Τοπικών φορέων, είχαν τη δυνατότητα να ενημερωθούν σχετικά με τις Βιώσιμες Δημόσιες Συμβάσεις, την Ευρωπαϊκή και Ελληνική Νομοθεσία, και επιτυχημένα παραδείγματα άλλων φορέων από το εξωτερικό. Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν σε διαφορετικά σημεία της Ελλάδας στοχεύοντας στην ενημέρωση Δήμων με διαφορετικά χαρακτηριστικά όπως είναι το μέγεθος και η γεωγραφική θέση.

Στο πλαίσιο των παραπάνω δράσεων, η ομάδα του έργου διοργάνωσε συναντήσεις με εκπροσώπους της αγοράς σχετικά με τη δυνατότητα της «αγοράς» να αντεπεξέλθει στις νέες απαιτήσεις των Βιώσιμων Δημόσιων Συμβάσεων. Σε συνδυασμό με τις συναντήσεις του δικτύου Procura+, στο παρόν παραδοτέο η ομάδα έργου συνέγραψε τις προτάσεις θεσμικών ρυθμίσεων, όπως περιγράφονται στις παρακάτω ενότητες.

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.1. ΟΜΑΔΕΣ - ΣΤΟΧΟΙ

Όπως περιγράφεται και στη προηγούμενη ενότητα, προκειμένου να γίνει αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης στην Ελλάδα και να αναγνωριστούν τα προβλήματα και τα σημεία που χρήζουν προσοχή, η ομάδα του έργου από την αρχή του έργου έχει οργανώσει πληθώρα συναντήσεων τόσο με εκπροσώπους Δήμων όσο και με εκπροσώπους της αγοράς.

Συναντήσεις με εκπροσώπους Δήμων

Στο πλαίσιο διοργάνωσης των συναντήσεων με τους εκπροσώπους των Δήμων, ο ομάδα του έργου με την πολύτιμη βοήθεια της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Αττικής (ΠΕΔΑ) αλλά και άλλων φορέων, είχε τη δυνατότητα να έρθει σε επαφή με εκπροσώπους Δήμων από διαφορετικές περιοχές της Ελληνικής επικράτειας. Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν στην Αττική, στη Θεσσαλονίκη, στη Περιφέρεια Θεσσαλίας, στη Κρήτη και το νησί της Σύρου.

Από τις συναντήσεις τα κύρια συμπεράσματα που προκύπτουν είναι τα εξής:

- ✓ Οι μεγάλοι Δήμοι της χώρας είναι σε θέση να εφαρμόσουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια στις βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις
- ✓ Οι μικροί Δήμοι παρουσιάζουν διαφορετική ετοιμότητα ως προς την ενσωμάτωση τόσο των περιβαλλοντικών όσο και των κοινωνικών – οικονομικών κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις.
- ✓ Σε αρκετές περιπτώσεις υπήρχε άγνοια του ακριβούς νομοθετικού πλαισίου ενσωμάτωσης περιβαλλοντικών κριτηρίων της δημόσιες συμβάσεις
- ✓ Κανένας από τους δήμους που συμμετείχαν στις συναντήσεις δεν γνώριζε ότι η Ελλάδα, μέσω της διυπουργικής επιτροπής για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις, βρίσκεται στη φάση εκπόνησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις ΠΔΣ.

Συναντήσεις με εκπροσώπους της «αγοράς»

Η ομάδα του έργου είχε την ευκαιρία να έρθει σε επαφή με εκπροσώπους κυρίως της τοπικής αγοράς με στόχο την ενημέρωση σχετικά με την ετοιμότητα της «αγοράς» στις Βιώσιμες Δημόσιες Συμβάσεις.

Το σημαντικότερο συμπέρασμα από τις συναντήσεις αυτές ήταν ότι η αγορά γνωρίζει πολύ καλά την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία ενώ τα προϊόντα και υπηρεσίες τους καλύπτουν τα περιβαλλοντικά κριτήρια που θέτει η Ευρωπαϊκή ένωση. Το συμπέρασμα αυτό ισχύει και για τη «Τοπική Αγορά» η οποία δήλωσε απόλυτα έτοιμη για την ενσωμάτωση «πράσινων» κριτηρίων στις ΒΔΣ.

Παρόλα αυτά, σχετικά με την ενσωμάτωση κοινωνικών κριτηρίων, σε επίπεδο «Τοπικής Αγοράς», το σύνολο των κριτηρίων που συζητήθηκαν δεν κρίθηκαν εφικτά προς υλοποίηση δεδομένου ότι, οι επιχειρήσεις αυτές είναι μικρές, με πολύ μικρό αριθμό εργαζομένων. Οι εκπρόσωποι δήλωσαν ότι το μέγεθος των επιχειρήσεων τους δεν ευνοεί

την εκπαίδευση προσωπικού με ειδικές ανάγκες ενώ σε πολλές περιπτώσεις η γυναικεία απασχόληση δεν ήταν εφικτό να εφαρμοστεί. Τέλος, κοινό συμπέρασμα από τις συναντήσεις, σχετικά με τα οικονομικά κριτήρια, είναι η αδυναμία προσφοράς πιστοποιημένων προϊόντων σε χαμηλές τιμές, συγκρίσιμες με τα συμβατικά, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα.

Οι κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών που εξετάστηκαν ήταν:

- ✓ Φωτοαντιγραφικό χαρτί και χαρτικά είδη
- ✓ Εξοπλισμός πληροφορικής
- ✓ Προϊόντα καθαρισμού
- ✓ Χρώματα
- ✓ Προϊόντα κηπουρικής

Οι κατηγορίες αυτές εξετάστηκαν δεδομένης της πολύ μειωμένης προσέλευσης εκπροσώπων στις συναντήσεις αλλά και τη πλήρη απουσία εκπροσώπων από άλλες κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

Στις επόμενες ενότητες αναλύονται οι προτάσεις θεσμικών ρυθμίσεων όπως αυτές συζητήθηκαν, αναλύθηκαν και αξιολογήθηκαν από τις συναντήσεις του Δικτύου Procura+ Ελλάδα στο πλαίσιο του έργου BuildingSPP. Οι προτάσεις χωρίζονται στις ακόλουθες 3 κατηγορίες.

5.1. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

5.1.1. Ανάπτυξη δεξιοτήτων

Για την προώθηση των βιώσιμων δημοσίων συμβάσεων είναι απαραίτητο:

- Να λάβουν χώρα ενημερωτικές ημερίδες, εκπαιδευτικά σεμινάρια κτλ με στόχο την ενημέρωση των αναθετουσών αρχών για τις δυνατότητες και ευκαιρίες που παρέχουν οι ΒΔΣ
- Να γίνει ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού
- Να γίνει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών εν γένει, με στόχο την περαιτέρω προώθηση των πράσινων προϊόντων

5.1.2. Χρήση Περιβαλλοντικών Τεχνικών Προτύπων στο ΕΣΗΔΗΣ

Σύμφωνα με την Ελληνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία, κατά τον ορισμό των τεχνικών προδιαγραφών των προϊόντων/υπηρεσιών που προμηθεύεται ο δημόσιος τομέας δύναται να γίνεται αναφορά σε διεθνή, ευρωπαϊκά ή ελληνικά πρότυπα.

Επιπρόσθετα, στο Άρθρο 40 του Ν. 4281/2014 αναφέρεται ότι «όταν οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς επιβάλλουν περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά ως προς τις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις,....., μπορούν να χρησιμοποιούν τις αναλυτικές προδιαγραφές ή, εν ανάγκη, τμήματά τους, όπως ορίζονται από τα ευρωπαϊκά, (πολυ)εθνικά οικολογικά σήματα ή και από κάθε άλλο οικολογικό σήμα, εφόσον οι προδιαγραφές αυτές είναι ενδεδειγμένες για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών των προμηθειών ή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης,.....»

Η χρήση περιβαλλοντικών τεχνικών προτύπων θα διευκολυνθεί αν τα πρότυπα αυτά ενσωματωθούν στο ΕΣΗΔΗΣ, ως ενιαίες τεχνικές προδιαγραφές, ώστε οι αναθέτουσες αρχές να μπορούν να κάνουν χρήση αυτών.

5.1.3. Η χρήση περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων ως κριτήρια αποκλεισμού

Προτείνεται η χρήση περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων σε 2 από τα κριτήρια αποκλεισμού, όπως αυτά ορίζονται από το άρθρο 43 του ΠΔ 60/2007 και του άρθρου 7 του ΕΚΠΟΤΑ και πλέον πρόσφατα στο Άρθρο 68 του Ν.4281/14.

Ένας υποψήφιος, δεν μπορεί να συμμετάσχει σε δημόσιους διαγωνισμούς (κριτήριο αποκλεισμού) εάν μεταξύ άλλων συντρέχουν οι παρακάτω λόγοι:

- Έχει καταδικασθεί βάσει δικαστικής απόφασης που έχει ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα με τις διατάξεις της χώρας όπου εκδόθηκε η απόφαση, και η οποία διαπιστώνει αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική διαγωγή του.
- Έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα συναφές με το αντικείμενο του διαγωνισμού ή σε σχέση με την επαγγελματική του ιδιότητα που αποδεδειγμένως διαπιστώθηκε με οποιοδήποτε μέσο διαθέτει η αναθέτουσα αρχή.

Συνεπώς, θα πρέπει μια περίπτωση μη συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική ή την εργατική νομοθεσία (κοινωνική διάσταση) να αντιστοιχεί σε επαγγελματικό παράπτωμα σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να αποκλείσει το συγκεκριμένο υποψήφιο.

5.1.4. «Πρασίνισμα» δημοσίων έργων

Είναι απαραίτητη η ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων για το «πρασίνισμα» των δημοσίων έργων και τη διαρκή βελτίωση/αναθεώρηση των Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ) με ενδυνάμωση των μέτρων προστασίας περιβάλλοντος που ενσωματώνονται σε αυτές.

5.2. ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ

5.2.1.ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΚΚΖ ΚΑΙ ΑΚΖ

Η ανάλυση του Κόστους Κύκλου Ζωής σε προϊόντα και υπηρεσίες αποτελεί το βασικότερο εργαλείο μιας δημόσιας προμήθειας. Μέχρι σήμερα οι προμήθειες προϊόντων και υπηρεσιών στον δημόσιο τομέα περιοριζόταν στο κριτήριο της χαμηλότερης τιμής χωρίς να εκτιμάται το συνολικό κόστος στο κύκλο ζωής του προϊόντος ή υπηρεσίας.

Στις συναντήσεις και τα εκπαιδευτικά σεμινάρια του έργου παρουσιάστηκαν εργαλεία διαθέσιμα στο διαδίκτυο τα οποία είναι ελεύθερα για χρήση ενώ προσφέρουν αναλυτικές πληροφορίες χρήσης για όλα τα επίπεδα χρηστών.

Οι συμμετέχοντες στο δίκτυο Procura+ πρότειναν ότι θα πρέπει να θεσμοθετηθεί η Ανάλυση του Κόστους Κύκλου Ζωής του προϊόντος, ειδικά για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια. Στη αξιολόγηση θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

- Τιμή αγοράς και συναφείς δαπάνες (παράδοση, εγκατάσταση, θέση σε λειτουργία, κ.λπ.)
- Κόστος λειτουργίας, που συμπεριλαμβάνει την ενέργεια, τα ανταλλακτικά και τη συντήρηση
- Κόστος που προκύπτει στο τέλος του κύκλου ζωής (π.χ. κόστος παύσης λειτουργίας ή διάθεσης)

Προς το παρόν στην Ελλάδα, η ανάλυση κόστους κύκλου ζωής λαμβάνεται υπόψη ως παράμετρος μόνο κατά την προμήθεια οχημάτων (Ν. 3982/2011 που αφορά την εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας με την Οδηγία 2009/33 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου).

5.2.2.ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ενημέρωση των εκπροσώπων της αγοράς και των επιχειρηματιών για την πρόθεση του δημόσιου τομέα να προχωρήσει στο «πρασίνισμα» των δημοσίων συμβάσεων, αλλά και τα οφέλη που προκύπτουν για τους διάφορους κλάδους από την πιστοποίηση των προϊόντων και την προώθηση της παραγωγής περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων.

Επιπρόσθετα, προτείνεται η θεσμοθέτηση της διαρκούς ενημέρωσης, ανταλλαγής απόψεων, δημιουργία εργαστηρίων κλπ. Μεταξύ προμηθευτών και των δημοσίων φορέων προκειμένου η αγορά να βρίσκεται πάντα στη πρώτη γραμμή των εξελίξεων σχετικά με τις Βιώσιμες Δημόσιες Συμβάσεις αλλά και ο Δημόσιος τομέας να γνωρίζει την ετοιμότητα της αγοράς σχετικά με τη δυνατότητα παροχής προϊόντων και υπηρεσιών με βιώσιμα κριτήρια.

5.2.3.ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ

Αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την χρηματοδότηση επιχειρήσεων προκειμένου να μπορούν να πιστοποιήσουν τα προϊόντα και υπηρεσίες τους σύμφωνα με τα Εθνικά, Ευρωπαϊκά και Διεθνή πρότυπα πιστοποίησης. Με αυτό τον τρόπο οι Ελληνικές επιχειρήσεις και κυρίως ο παραγωγικός τομέας της Ελλάδας θα αποκτήσει κίνητρα για την παραγωγή «πράσινων» προϊόντων με διεθνή αναγνωρισμένα στάνταρ αλλά και οι

ελληνικές ΜΜΕ παροχής υπηρεσιών να πιστοποιήσουν τις υπηρεσίες τους αναβαθμίζοντας τις σε ανταγωνιστικά επίπεδα υπηρεσιών εντός και εκτός συνόρων.

5.2.4. ΠΡΩΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Στο πλαίσιο του έργου BuildingSPP, οι Δήμοι Αγιάς και Ελευσίνας υλοποίησαν προμήθεια λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας για τον δημοτικό φωτισμό ενσωματώνοντας πράσινες προδιαγραφές στους όρους της προκήρυξης. Με αυτό τον τρόπο, οι Έλληνες προμηθευτές παρείχαν προϊόντα με σύγχρονες προδιαγραφές και συγκεκριμένα προσφορές λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας τεχνολογίας LED και μαγνητικής επαγωγής. Με αυτό τον τρόπο, μέσα από το έργο BuildingSPP έγινε σαφές ότι η Ελληνική αγορά έχει δυνατότητες παροχής προϊόντων και υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών και παρόμοιες δράσεις δύναται να επεκταθούν και σε άλλες δημόσιες προμήθειες.

5.3. ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΔΣ

5.3.1.Ο Ρόλος της Διυπουργικής Επιτροπής

Με το Νόμο 3855/2010 θεσμοθετήθηκε ο ρόλος της διυπουργικής επιτροπής για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις και την ολοκλήρωση του σχεδίου δράσης. Μέχρι σήμερα, ο ρόλος της διυπουργικής επιτροπής έχει περιοριστεί στην υλοποίηση κάποιων συναντήσεων κυρίως για την έρευνα της αγοράς και την ετοιμότητα αυτής καθώς και την ανάλυση συγκεκριμένων προϊόντων και υπηρεσιών με την ανάλυση του κόστους κύκλου ζωής αυτών. Συγκεκριμένα, αναλύθηκε ο κόστος κύκλου ζωής παραγωγής της ντομάτας καθώς και της παραγωγής τσιμέντου.

Παρόλα αυτά, ο ρόλος της διυπουργικής δεν σταματάει στα παραπάνω και σύμφωνα με τη νομοθεσία, η προώθηση των πράσινων δημόσιων συμβάσεων σε όλα τα επίπεδα διοίκησης της χώρας αποτελεί τον βασικό της στόχο. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων του δικτύου Procura+, οι προτάσεις των εκπροσώπων των τοπικών φορέων συνοψίζονται ως εξής:

- Έγκαιρη ενημέρωση των προμηθευτών του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και άλλων ενδιαφερομένων,
- Εξέταση σύνταξης περιβαλλοντικών κριτηρίων ή την υιοθέτηση αυτών που έχουν εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- Επιλογή προϊόντων, υπηρεσιών και έργων στα οποία θα εφαρμοστούν περιβαλλοντικά κριτήρια,
- Προώθηση της εφαρμογής των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων και του έργου της Επιτροπής, της οργάνωσης ή συμμετοχής σε σεμινάρια, προγράμματα, διαλέξεις ή δημόσιες συζητήσεις για την ενημέρωση, την ανάπτυξη και διάδοση των αρχών και εφαρμογών των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων.

5.3.2. Ολοκλήρωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης

Το εθνικό σχέδιο δράσης για τις ΠΔΣ είναι υπό ανάπτυξη από το 2012, αλλά μέχρι στιγμής δεν έχει ολοκληρωθεί. Οι κύριες προτάσεις σχετικά με την εθνική στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις – όπως συνοψίζονται από τις δράσεις του έργου BuildingSPP, αναφέρονται παρακάτω:

- Η Διυπουργική Επιτροπή θα πρέπει να ενημερώσει εν ευθέτω χρόνω για οποιαδήποτε επικείμενη αλλαγή όσον αφορά τις ΒΔΣ στο νόμο περί δημοσίων συμβάσεων
- Θα πρέπει να λάβει χώρα ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών τεχνικών προδιαγραφών στο ΕΣΗΔΗΣ και να αναπτυχθούν ενιαίες τεχνικές προδιαγραφές στα ελληνικά (αν είναι δυνατόν, σύμφωνα με τα κριτήρια ΠΔΣ της ΕΕ) για τα προϊόντα που προμηθεύεται πιο συχνά ο δημόσιος τομέας
- Θα πρέπει να επιλεγούν προϊόντα / υπηρεσίες προτεραιότητας για τις ΠΔΣ

- Είναι απαραίτητη η ενημέρωση για τις ΒΔΣ. Ως εκ τούτου, το Σχέδιο Δράσης πρέπει να προβλέπει την οργάνωση σχετικών ενημερωτικών και επιμορφωτικών εκδηλώσεων.
- Τα περιβαλλοντικά κριτήρια θα πρέπει να παίρνουν συγκεκριμένη βαθμολογία κατά την αξιολόγηση των προσφορών και για καλύτερες επιδόσεις από αυτές των τεχνικών προδιαγραφών θα πρέπει να προβλέπεται επιπλέον βαθμολόγηση.

5.3.3. Προώθηση των κοινών προμηθειών

Οι συμφωνίες-πλαίσιο ή κεντρικές προμήθειες μέσω της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου μπορούν να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας και έτσι διευκολύνεται η χρήση των πράσινων και των κοινωνικών κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις.

5.3.4. Η κεντρική κυβέρνηση θα πρέπει να ενσωματώσουν κοινωνικά κριτήρια στα εθνικά χρηματοδοτικά μέσα

Κοινωνικές πτυχές θα πρέπει να συμπεριληφθούν στα εθνικά χρηματοδοτικά μέσα. Αυτή ήταν η κοινή δήλωση των αναθετουσών αρχών κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων Procura + Ελλάδα. Η συμμετοχή σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και του νέου ΕΣΠΑ) θα πρέπει να προωθεί τη χρήση κοινωνικών κριτηρίων από το δημόσιο τομέα.